

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อทำการศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 ห้องเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 16 คน ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. เลือกนักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียนที่มีเวลาเรียนวิชาแนะแนว และวิชาอิสระตรงกัน ได้แก่ นักเรียนห้อง ม.1/3 และ ม.1/6 มีตารางเรียนวิชาแนะแนวในวันพุธและวิชาอิสระในวันศุกร์ เวลา 13.00-13.50 น. ตรงกัน ให้นักเรียนทั้งสองห้องเรียน จำนวน 63 คน ตอบแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคม
2. คัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมต่ำกว่าค่าแห่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 (P 50) ได้จำนวน 29 คน
3. ใช้วิธีการสุ่มนักเรียนที่ได้จากข้อ 2 จำนวน 29 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน
4. ใช้วิธีการสุ่ม (Random Assignment) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน แล้วสุ่มนักเรียนหนึ่งกลุ่มเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มที่เหลือเป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามเพศปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีจำนวนนักเรียนชาย 3 คน และหญิง 5 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยจำนวน 2 ชนิด คือ แบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมและชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม ซึ่งรายละเอียดของเครื่องมือในการวิจัยแต่ละชนิดมีดังต่อไปนี้

3.2.1 แบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของเมตตา จินดารักษ์ (2525) ซึ่งแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมนี้ประกอบด้วยข้อความจำนวน 42 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดการให้คะแนนดังนี้

ถ้าข้อความนั้นมีความหมายในทางบวก คือ ตั้งแต่ข้อที่ 27 ถึงข้อที่ 42 การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	4	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ถ้าข้อความนั้นมีความหมายทางลบ คือ ตั้งแต่ข้อ 1 ถึงข้อ 26 การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	4	คะแนน

แบบประเมินความสามารถในการปรับตัวนี้ เมตตา จินดารักษ์ ได้หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบค่าความตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาตรวจสอบความเหมาะสมในด้านโครงสร้างของแบบประเมิน และนำไปหาความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.8409 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เมตตา จินดารักษ์ ได้ทำการศึกษาคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ จัตุชัย วิเทศน์ (2535) ได้นำแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของเมตตา จินดารักษ์ ไปหา

คุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิษณุโลกศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่พัฒนาแล้วไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ และพัฒนาให้เหมาะสมและชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 60 คน โดยการทดลองใช้ครั้งแรก นำผลที่ได้ไปหาค่าความเที่ยง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.89 แต่ยังมีข้อความจำนวน 7 ข้อความ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำ ผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมมาพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง และได้ทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเดิม และได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.90 (ภาคผนวก ข)

3.2.2 ชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.2.2.1 ศึกษารายละเอียดในเรื่องการปรับตัวทางสังคมและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมนั้น ได้แนวทางการสร้างของ Omizo and Omizo (1988), รุจิราภา สิทธิปาน (2531), สุจิตราวัฒน์ มัทธวรัตน์ (2533), อารีรักษ์ โพธิวัฒน์ (2533) และฉัตรชัย วิเทศน์ (2535) ซึ่งมีแนวทางในการสร้างโดยยึดหลักลักษณะสำคัญที่แสดงถึงความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ติดตั้ง

1. มีความสนใจต่อบุคคลใกล้ชิด เช่น บิดามารดาและเพื่อนวัยเดียวกัน กล่าวคือ การให้ความสนใจบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลใกล้ชิดมากกว่าผู้อื่น จะนำไปสู่การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. มีการปฏิบัติตัวให้เข้ากับบุคคลต่าง ๆ ได้ทุกกลุ่ม
3. พอใจในการติดต่อกับกลุ่มคนในสังคม และพอใจต่อบทบาทของตนเองไม่ว่าการเป็นผู้นำหรือผู้ตาม
4. เพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมโดยให้นักเรียนเกิดความนับถือตนเอง และการมองเห็นคุณค่าของบุคคลอื่น ๆ ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสามารถทั้งของตนเองและผู้อื่น
5. การรู้จักแสดงอารมณ์รักและเกลียด สามารถปรับตัวเองให้อยู่ในสภาวะสมดุลย์ให้อยู่ในเหตุผลความเป็นจริง

6. มีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าสังคม ต่อผู้อื่น และตอบทบททางสังคมของตนเอง
7. มีความรับผิดชอบ มีความเป็นตัวของตัวเอง
8. ยอมรับเมื่อได้รับประสบการณ์ที่ผิดพลาด
9. มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกและมีอิสระในการกระทำโดยปราศจากความกดดันจาก

หมู่คณะ

10. มีความคิดที่จะช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ

ชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมนี้แบ่งเป็น 4 ชั้น คือ ชั้นปฐมนิเทศ ชั้นการสร้างความร่วมมือ ชั้นการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และชั้นปิดกลุ่ม (ภาคผนวก ข.)

3.2.2.2 ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณลักษณะของชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม ได้แก่ อาจารย์สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา 2 ท่าน และอาจารย์แนะแนวประจำโรงเรียนมัธยมศึกษา 1 ท่าน รวม 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีความรู้ความสามารถ กล่าวคือ เป็นผู้ที่จบการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาโดยตรงตั้งแต่ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก อีกทั้งยังเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการให้คำปรึกษาอีกด้วย จากนั้นจึงนำชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมไปปรับปรุง (ภาคผนวก ก)

3.2.2.3 ผู้วิจัยนำชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามแก่นนคร จำนวน 8 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาพัฒนาแก้ไขในด้านเนื้อหา วิธีดำเนินการและเวลาที่ใช้ให้เหมาะสมก่อนที่จะดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ส่องหนังสือขออนุมัติการทดลองใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ไปยังโรงเรียนขามแก่นนคร จังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือ

3.3.2 นัดหมายนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง ม.1/10 และ ห้อง ม.1/12 โรงเรียนขามแก่นนคร จำนวน 60 คน เพื่อทดลองใช้ (Try Out) แบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมพร้อมกัน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมิน

3.3.3 ขั้นตอนทดลองฝึก (Pilot Study)

กลุ่มตัวอย่างขั้นตอนทดลองฝึกนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามแก่นนคร จำนวน 8 คน ที่ได้มาโดยวิธีการอาสาสมัคร ซึ่งในการฝึกนี้ได้ทดลองใช้ชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม เพื่อค้นหาข้อบกพร่องของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคม พบว่า มีกิจกรรมมากเกินไปทำให้ใช้เวลามากกว่า 50 นาที ดังนั้น จึงได้นำชุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมมาพัฒนาให้เหมาะสมกับเวลาเรียนของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนขั้นตอนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต้องพัฒนาในเรื่องทักษะการฟัง ทักษะการเจียบ ทักษะการสื่อสารภายในกลุ่ม

3.3.4 หลังผ่านช่วงการทดลองฝึก (Pilot Study) ในวันที่ 11 สิงหาคม 2538 แล้ว จึงทำหนังสือขออนุมัติการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่างจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ไปยังโรงเรียนเมืองขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง ม.1/3 และ ห้อง ม.1/6 จำนวน 63 คน ตอบแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมพร้อมกัน ในวันอังคารที่ 15 สิงหาคม 2538 เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนการปรับตัวทางสังคมต่ำกว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ซึ่งมีจำนวน 29 คน และทำการสุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 16 คน ซึ่งถือเป็นการทดสอบก่อน (Pertest) ให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมหนึ่งสัปดาห์และทำการสุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ๗ ละ 8 คน เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

3.3.6 ผู้วิจัยเริ่มให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ภายหลังกลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคมร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นไปแล้วหนึ่งสัปดาห์

3.3.7 ผู้วิจัยให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมกับกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน โดยสมาชิกในกลุ่มทดลองเข้ากลุ่มเพื่อให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 9 ครั้ง ในวันพุธและวันศุกร์ เวลา 13.00-13.50 น. ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีตารางเรียนวิชาแนะแนวและวิชาอิสระตรงกัน ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนวิชาแนะแนวกับอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา โดยผู้วิจัยได้นัดหมายสมาชิกในกลุ่มทดลองให้ไปพบกันที่ห้องแนะแนวอาคาร 2 โรงเรียนเมืองขอนแก่น ดังวันเวลาดังนี้

ครั้งที่ 1	ปฐมนิเทศการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	วันพุธที่ 23 สิงหาคม 2538
ครั้งที่ 2	การสร้างความพร้อมในการเข้ากลุ่ม	วันศุกร์ที่ 25 สิงหาคม 2538
ครั้งที่ 3	การสร้างความพร้อมในการเข้ากลุ่ม	วันพุธที่ 30 สิงหาคม 2538
ครั้งที่ 4	การสร้างความพร้อมในการเข้ากลุ่ม	วันศุกร์ที่ 1 กันยายน 2538
ครั้งที่ 5	การเข้าสู่การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	วันพุธที่ 6 กันยายน 2538
ครั้งที่ 6	การเข้าสู่การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	วันศุกร์ที่ 8 กันยายน 2538
ครั้งที่ 7	การเข้าสู่การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	วันพุธที่ 13 กันยายน 2538
ครั้งที่ 8	การเข้าสู่การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม	วันศุกร์ที่ 15 กันยายน 2538
ครั้งที่ 9	การปิดกลุ่ม	วันพุธที่ 20 กันยายน 2538

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม มุ่งเน้นให้สมาชิกเกิดพัฒนาการดังนี้

1. มีการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
2. สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลวัยต่าง ๆ ได้
3. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
4. มีเจตคติที่ดีต่อการเข้าร่วมสังคม
5. เรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น
6. การที่สมาชิกรู้จักหาหนทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
7. การค้นพบความสามารถที่ตนเองมีอยู่
8. การเป็นบุคคลที่เปิดเผยไม่เก็บกดและรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น

3.3.8 เมื่อสิ้นสุดการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคม 1 สัปดาห์ จึงให้กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบประเมินความสามารถในการปรับตัวทางสังคม (Posttest) โดยใช้แบบประเมินฉบับเดิม ในวันพุธที่ 27 กันยายน 2538

3.4 แบบแผนในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้การวิจัยแบบใช้กลุ่มควบคุมสอบก่อนและสอบหลังที่ได้มาด้วยการสุ่ม (Randomized Pretest-Posttest Control Group Design) (ลัดดา อะยะวงค์, 2533) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน

ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของกลุ่มทดลองที่ได้จากคะแนนสอบก่อนและสอบหลัง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมที่ได้จากการสอบก่อนและสอบหลัง การทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อหาอิทธิพลของโปรแกรมทดลองแบบแผนการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แบบแผนการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T_1	X	T_2
RC	T_1	$\sim X$	T_2

โดย

R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
T_1	แทน	การสอบก่อนที่จะทำการทดลอง
T_2	แทน	การสอบภายหลังการทดลอง
X	แทน	การได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
$\sim X$	แทน	การไม่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (The Standard Deviation) ของคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

3.5.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test เพื่อทราบว่า

ก่อนการทดลองทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ และหลังจากการทดลองแล้วจะทำให้กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

3.5.3 ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมก่อนการทดลอง (Pretest) และคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มควบคุมว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการปรับตัวทางสังคมก่อนการทดลอง และหลังจากการทดลองของกลุ่มทดลองว่าแตกต่างกันหรือไม่

3.5.4 ใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความก้าวหน้า (Gain Score) ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง